

Results of Survey Problems Teacher Students during Teaching Practicum at Department of Curriculum and Instruction Faculty of Education Ramkhamhaeng University

Khanchai Athikiate^{1*} and Thanarak Santhuenkaew²

¹ Department of Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Ramkhamhaeng University, Thailand

² Department of Educational Technology, Faculty of Education, Ramkhamhaeng University, Thailand

* Corresponding author. E-mail: khanchai2545@hotmail.com

ABSTRACT

The purpose of this research is to explore problems during teaching professional training of students in the Department of Curriculum and Instruction Faculty of Education Ramkhamhaeng University, 2nd semester, academic year 2023. Population is students practicing teaching professional experience, Faculty of Education Ramkhamhaeng University, a total of 365 people. The sample group in this research includes teaching professional training students, semester 2, academic year 2023, using Yamane's calculation formula at a confidence level of 95%, resulting in a sample size of 365 people, no less than 191 people using purposive sampling, resulting in 193 complete respondents. The research instrument was a questionnaire regarding general information about students and problems in teaching professional training. Data analysis used frequency, percentage, mean, and standard deviation. The research results are summarized as follows. Most of the teaching students are of the opinion that 1. They have sufficient funds during their teaching training. 2. They have family members to give advice and solve problems. 3. They have a place of residence during their teaching training. 4. They have some problems or obstacles during their teaching training. 5. Have friends or acquaintances available to give advice and support. 6. Able to prepare teaching plans successfully. 7. Able to work as assigned on time. 8. Have mentors to give advice during training. 9. Duration of the training is sufficient to understand the role and duties of the teacher. 10. Able to control the classroom and deal with student problems. 11. The training sessions are in accordance with the study plan in the curriculum. 12. The knowledge gained during the course is beneficial to the training. 13. University, There are personnel available to support the training. 14. University activities or projects do not hinder the training. When sorting problems, it was found that most students had problems or obstacles during teaching practice at a moderate level, followed by financial problems at a moderate level, and family or close people who would provide advice and consultation at a moderate level. As for other problems, there were problems at a low level.

Keywords: Problem Survey, Teaching Students, Teaching Professional Experience Training

ผลการสำรวจปัญหาในระหว่างฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ของนักศึกษาภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ชัณร์ชัย อธิเกียรติ^{1*} และ ธนารักษ์ สารเดือนแก้ว²

¹ ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ประเทศไทย

² ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ประเทศไทย

* Corresponding author. E-mail: khanchai2545@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจปัญหาในระหว่างฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ของนักศึกษาภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 ประชากร คือ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง จำนวน 365 คน กลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 โดยใช้สูตรการคำนวณของยามานะ ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวนไม่น้อยกว่า 191 คน โดยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ได้ผู้ตอบแบบสอบถามที่ครบถ้วนจำนวน 193 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของนักศึกษาและปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ นักศึกษาฝึกสอนส่วนใหญ่มีความเห็นว่า 1. มีทุนทรัพย์เพียงพอระหว่างฝึกสอน 2. มีคนในครอบครัวคอยให้คำแนะนำและแก้ปัญหา 3. มีที่อยู่เป็นหลักแหล่งระหว่างฝึกสอน 4. มีปัญหาหรืออุปสรรคอยู่บ้างในระหว่างฝึกสอน 5. มีเพื่อนหรือคนรู้จักคอยให้คำปรึกษาและสนับสนุน 6. สามารถจัดทำแผนการสอนได้สำเร็จ 7. สามารถทำงานตามที่ได้รับมอบหมายทันตามกำหนดเวลา 8. มีครูพี่เลี้ยงให้คำแนะนำในระหว่างการฝึกสอน 9. ระยะเวลาของการฝึกสอนเพียงพอให้เข้าใจบทบาทและหน้าที่ของครู 10. สามารถควบคุมชั้นเรียนและจัดการกับปัญหานักเรียนได้ 11. ช่วงของการฝึกสอนเป็นไปตามแผนการศึกษาในหลักสูตร 12. ความรู้ในระหว่างเรียนเป็นประโยชน์ต่อการฝึกสอน 13. มหาวิทยาลัยมีบุคลากรคอยให้การสนับสนุนในการฝึกสอน 14. กิจกรรมหรือโครงการของมหาวิทยาลัยไม่เป็นอุปสรรคต่อการฝึกสอน เมื่อเรียงลำดับปัญหาพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีปัญหาหรืออุปสรรคระหว่างฝึกสอน อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาคือ ปัญหาด้านทุนทรัพย์ระดับปานกลาง และด้านครอบครัวหรือคนใกล้ชิดที่จะคอยให้คำแนะนำและปรึกษา ระดับปานกลาง ส่วนปัญหาด้านอื่นๆ มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย

คำสำคัญ: สำรวจปัญหา, นักศึกษาฝึกสอน, การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

© 2024 JSSP: Journal of Social Science Panyapat

บทนำ

การปฏิบัติหน้าที่ครูนั้น ถือเป็นวิชาชีพชั้นสูงซึ่งผู้ที่ประกอบวิชาชีพดังกล่าวจะต้องประกอบไปด้วยความรู้ความสามารถและมีคุณธรรมและจริยธรรมเป็นอย่างดี ซึ่งการจะสำเร็จการศึกษาจนกระทั่งมาปฏิบัติหน้าที่ครูนั้นจำเป็นต้องศึกษาเล่าเรียนและฝึกปฏิบัติการสอนให้ได้มาตรฐานตามที่กำหนด ตามข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 นั้นได้กำหนดมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ มาตรฐานการปฏิบัติงานและมาตรฐานการปฏิบัติตนไว้ โดยในมาตรฐานประสบการณ์วิชาชีพได้กำหนดว่า นักศึกษาในหลักสูตรปริญญาทางการศึกษาจะต้องผ่านการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเป็นเวลาไม่น้อยกว่าหนึ่งปี และผ่านเกณฑ์การประเมินปฏิบัติการสอนตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ คณะคุรุสภากำหนด ทั้งในการปฏิบัติวิชาชีพระหว่างเรียนและการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาในสาขาวิชาเฉพาะก่อน จึงจะมีคุณสมบัติในการขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูจากคุรุสภาซึ่งเป็นสถาบันสภาวิชาชีพต่อไปได้ การฝึกประสบการณ์

วิชาชีพครูในสถานศึกษาจึงเป็นกระบวนการสำคัญในการศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต เนื่องจากเป็นขั้นตอนสำคัญของการประเมินให้ตรงตามข้อบังคับดังกล่าว

อย่างไรก็ดี ในระหว่างฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูนั้นย่อมต้องพบกับปัญหาและอุปสรรคในหลายด้านทั้งจากการสอนโดยตรง ปัญหาเกี่ยวกับการสอน ปัญหาเกี่ยวกับนักเรียน ปัญหาเกี่ยวกับการประสานงานในโรงเรียน มีทั้งปัญหาส่วนตัว ได้แก่ ปัญหาด้านครอบครัว ด้านค่าใช้จ่าย การเดินทาง และปัญหาที่เกิดขึ้นในสถานศึกษา เช่น ปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ปัญหาด้านภาระงาน หรือปัญหาการเข้าถึงหรือใช้สื่อออนไลน์ ซึ่งปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพเหล่านี้ เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้กับการฝึกประสบการณ์ในสถานศึกษาโดยทั่วไป (มณีภรณ์ ทฤษฎาวดี, 2555; เมธาวิ ศรีสิงห์ และศราวุธ อินทรเทศ, 2562; อำนวย มหาวิโรและริศร พงศ์สุวรรณ, 2562; สโรชา คล้ายพันธุ์, 2557) จากการสำรวจปัญหาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบางหลักสูตรของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ก็พบว่า มีปัญหาหลายด้านที่คล้ายกันและมีปัญหาหลายด้านที่นักศึกษาบางคนได้ประสบ มีทั้งที่แก้ปัญหาได้ลุล่วงและที่อาจจะยังไม่ได้รับการแก้ไขทั้งหมด (กิตติมา เก่งเขตรกิจ และคณะ, 2563; ผกามาต รัตนบุษย์, 2566); วนิตา ฉัตรวิราคม และคณะ, 2565) แม้ว่าในการฝึกปฏิบัติงานในสถานศึกษานั้น ทางหน่วยงานที่รับผิดชอบจะมีการเตรียมระบบการช่วยเหลือหรือเตรียมบุคลากรสำหรับให้คำปรึกษาและช่วยเหลือในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพแล้วก็ตาม ไม่ว่าจะเป็นครูพี่เลี้ยง อาจารย์นิเทศก์หรืออาจารย์ที่ปรึกษาประจำวิชาเอก เป็นต้น (คณะกรรมการศูนย์ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู, 2562)

ดังนั้น คณะผู้วิจัยจึงสนใจที่จะสำรวจปัญหาในระหว่างฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ของนักศึกษาภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง เพื่อให้ทราบเกี่ยวกับสภาพปัญหาเพื่อจะได้นำข้อมูลมาใช้สำหรับการแก้ไขปรับปรุงการดำเนินงานการจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อสำรวจปัญหาในระหว่างฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ของนักศึกษาภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ระเบียบวิธีวิจัย

การดำเนินการวิจัยเพื่อสำรวจปัญหาในระหว่างฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ของนักศึกษาภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ซึ่งผู้วิจัยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง จำนวน 365 คน

กลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 โดยใช้สูตรการคำนวณของยามานะ (Yamane, 1973) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวนไม่น้อยกว่า 191 คน โดยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ได้ผู้ตอบแบบสอบถามที่ครบถ้วนจำนวน 193 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้เป็นแบบสอบถามเพื่อใช้สำรวจปัญหาในระหว่างฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ของนักศึกษาภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของนักศึกษาวิชาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check list) จำนวน 4 ข้อ

ตอนที่ 2 ประสพการณ์เกี่ยวกับปัญหาและการแก้ปัญหาในระหว่างการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ภาคเรียนที่ผ่านมา มีค่าลักษณะเชิงนิมิต (Positive) ทั้งหมด มีจำนวน 14 ข้อ ลักษณะคำตอบเป็นคำตอบแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแบบของ Likert (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

ผู้วิจัยตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ประเมิน ผู้วิจัยนำผลการประเมินมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ (IOC) และใช้เกณฑ์คัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า (IOC) ตั้งแต่ 0.5-1.0 ไว้ใช้ และหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.94

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองทุกขั้นตอนของการวิจัย โดยมีรายละเอียดและขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1) คณะผู้วิจัยทำหนังสือแจ้งผู้บริหารคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง เพื่อขอเก็บข้อมูลการทำวิจัย และทดลองใช้โปรแกรมกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

2) ประสานงานกับผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ หัวหน้าภาควิชา ประธานคณะกรรมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู และคณะกรรมการแต่ละสาขาวิชาเอก เพื่อขอเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

3) เก็บข้อมูลแบบออนไลน์เกี่ยวกับการสำรวจปัญหาในระหว่างฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู กับกลุ่มตัวอย่างคือนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในแต่ละวิชาเอก ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

4) ในการตอบแบบสอบถามนักศึกษาใช้อีเมลล์ของมหาวิทยาลัย ซึ่งต้องกรอกรหัสส่วนตัวในการเข้าระบบและในการนำข้อมูลจากระบบมาวิเคราะห์คณะผู้วิจัยกรอกข้อมูลรหัสส่วนตัวในการเข้าถึงข้อมูล

5) นำข้อมูลมาวิเคราะห์และสรุปผล เพื่อใช้เป็นข้อมูลในขั้นตอนต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลวิจัยผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลในประเด็นต่อไปนี้

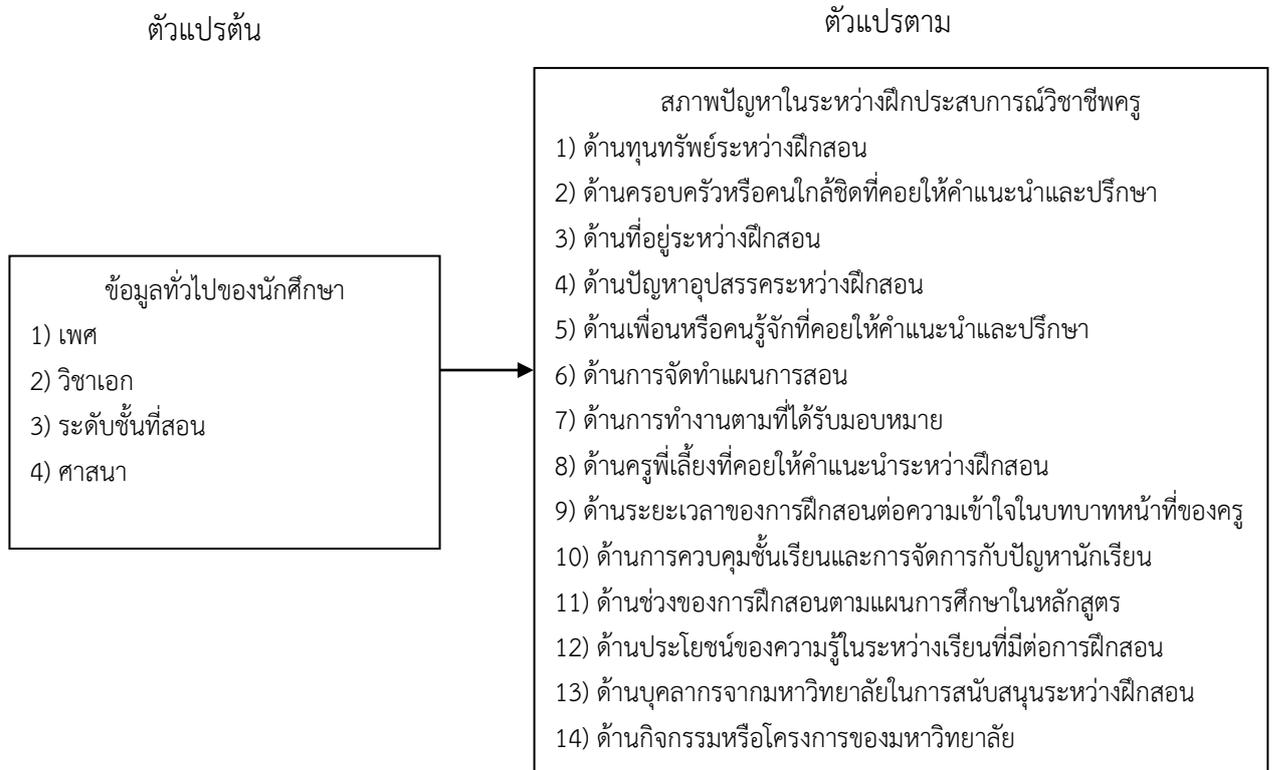
วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามเพื่อสำรวจปัญหาในระหว่างฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของนักศึกษา โดยการหาค่าความถี่และร้อยละ

ส่วนที่ 2 สภาพปัญหาในระหว่างฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยสนใจที่จะสำรวจปัญหาในระหว่างฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ของนักศึกษาภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ดังแสดงในภาพ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ผลการวิจัย

จากผลสำรวจปัญหาในระหว่างฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ของนักศึกษาภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง พบว่า

1. ข้อมูลทั่วไปของนักศึกษา

1.1 จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามคือ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ภาควิชา 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวนรวม 193 คน แบ่งเป็นเพศชาย จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 19.69 และเพศหญิง จำนวน 155 คน คิดเป็นร้อยละ 80.31

1.2 จำนวนนักศึกษาที่ตอบแบบสอบถาม แบ่งเป็นวิชาเอก ได้แก่ การปฐมวัย จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 24.35, การประถมศึกษา จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 10.88, คณิตศาสตร์ จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 4.66, คอมพิวเตอร์ศึกษา จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 4.15, ภาษาจีน จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.03, ภาษาไทย จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 26.94, ภาษาอังกฤษ จำนวน 6 คนคิดเป็นร้อยละ 3.11, วิทยาศาสตร์ จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 5.70, สังคมศึกษา จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 17.10, และศิลปศึกษา จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 2.07

1.3 นักศึกษาที่สอนระดับชั้นปฐมวัย จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 23.83, สอนระดับชั้น ป.1 - ป.3 จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 6.74, สอนระดับชั้น ป.4 - ป.6 จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 7.25, สอนระดับชั้น ม.1 - ม.3 จำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 44.04 และสอนระดับชั้น ม.4 - ม.6 จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 18.13

1.4 นักศึกษาที่นับถือศาสนาพุทธ จำนวน 140 คน คิดเป็นร้อยละ 72.54, นับถือศาสนาคริสต์ จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 2.07, นับถือศาสนาอิสลาม จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 24.35, ไม่ได้นับถือศาสนา 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.04

2. สภาพปัญหาในระหว่างฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

- 1) นักศึกษาฝึกสอน จำนวน 83 คน คิดเป็นร้อยละ 43.00 มีทุนทรัพย์เพียงพอระหว่างฝึกสอน มีความเห็นด้วยอยู่ในระดับ ปานกลาง
- 2) นักศึกษาฝึกสอน จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 27.46 มีคนในครอบครัวคอยให้คำแนะนำและแก้ปัญหา มีความเห็นด้วยอยู่ในระดับ ปานกลาง
- 3) นักศึกษาฝึกสอนส่วนใหญ่ จำนวน 113 คน คิดเป็นร้อยละ 58.55 มีที่อยู่เป็นหลักแหล่งระหว่างฝึกสอน มีความเห็นด้วยอยู่ในระดับ มากที่สุด
- 4) นักศึกษาฝึกสอน จำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 36.27 มีปัญหาหรืออุปสรรคอยู่บ้างในระหว่างฝึกสอน มีความเห็นด้วยอยู่ในระดับ ปานกลาง
- 5) นักศึกษาฝึกสอน จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 29.53 มีเพื่อนหรือคนรู้จักคอยให้คำปรึกษาและสนับสนุน มีความเห็นด้วยอยู่ในระดับ มาก
- 6) นักศึกษาฝึกสอน จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 37.31 สามารถจัดทำแผนการสอนได้สำเร็จ มีความเห็นด้วยอยู่ในระดับ มาก
- 7) นักศึกษาฝึกสอน จำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 38.34 สามารถทำงานตามที่ได้รับมอบหมายทันตามกำหนดเวลา มีความเห็นด้วยอยู่ในระดับ มาก
- 8) นักศึกษาฝึกสอนส่วนใหญ่ จำนวน 114 คน คิดเป็นร้อยละ 59.07 มีครูที่เลี้ยงให้คำแนะนำในระหว่างฝึกสอน มีความเห็นด้วยอยู่ในระดับ มากที่สุด
- 9) นักศึกษาฝึกสอน จำนวน 89 คน คิดเป็นร้อยละ 46.11 เห็นว่าระยะเวลาของการฝึกสอน เพียงพอให้เข้าใจบทบาทและหน้าที่ของครู มีความเห็นด้วยอยู่ในระดับ มากที่สุด
- 10) นักศึกษาฝึกสอนส่วนใหญ่ จำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 50.26 สามารถควบคุมชั้นเรียนและจัดการกับปัญหานักเรียนได้ มีความเห็นด้วยอยู่ในระดับ มาก
- 11) นักศึกษาฝึกสอน จำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 37.82 เห็นว่า ช่วงของการฝึกสอนเป็นไปตามแผนการศึกษาในหลักสูตร มีความเห็นด้วยอยู่ในระดับ มาก
- 12) นักศึกษาฝึกสอน จำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 49.22 เห็นว่า ความรู้ในระหว่างเรียนเป็นประโยชน์ต่อการฝึกสอน มีความเห็นด้วยอยู่ในระดับ มากที่สุด
- 13) นักศึกษาฝึกสอน จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 39.38 เห็นว่า มหาวิทยาลัยมีบุคลากรคอยให้การสนับสนุนในการฝึกสอน มีความเห็นด้วยอยู่ในระดับ มาก
- 14) นักศึกษาฝึกสอน จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 35.23 เห็นว่า กิจกรรมหรือโครงการของมหาวิทยาลัยไม่เป็นอุปสรรคต่อการฝึกสอน มีความเห็นด้วยอยู่ในระดับ ปานกลาง

เมื่อวิเคราะห์ระดับปัญหาในระหว่างฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ได้ผลการวิเคราะห์สรุปได้ว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีปัญหาหรืออุปสรรคระหว่างฝึกสอน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง รองลงมา คือ ปัญหาด้านทุนทรัพย์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง และด้านครอบครัวหรือคนใกล้ชิดที่จะคอยให้คำแนะนำและปรึกษา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนปัญหาอื่น ๆ มีมีค่าเฉลี่ยของปัญหาอยู่ในระดับน้อย

อภิปรายผล

1. จากปัญหาลำดับแรก นักศึกษาส่วนใหญ่มีปัญหาหรืออุปสรรคระหว่างฝึกสอน โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่า ในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพนั้น นักศึกษายังมีปัญหาอยู่บ้าง ซึ่งสอดคล้องกับการสำรวจปัญหาของนักศึกษาสาขาอื่น ๆ ของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ดังเช่นงานวิจัยของ กิตติมา เก่งเขตรกิจ เกียรติศักดิ์ ล้วนมงคล และอรอุมา สอนง่าย (2563) ผลการศึกษาสภาพปัญหาของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูสาขาศิลปศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหงนั้น นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูมีปัญหาด้านภาระงานในการปฏิบัติ

หน้าที่ในโรงเรียนนอกเหนืองานสอน เนื่องจากนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูมีภาระงานเช่นเดียวกับกับครูประจำการ ทำให้มีภาระงานอื่นมากและส่งผลกระทบต่องานสอน หรือการศึกษาสภาพปัญหาของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สาขาวิชาพลศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง ของ ผศ.กามาศ รัตนบุษย์ (2566) ก็พบว่า สภาพปัญหาของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านมีสภาพปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านที่มีสภาพปัญหามากที่สุด คือด้านการสอนและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ รองลงมาคือ ด้านปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อปฏิบัติงาน และด้านภาระงานและความรับผิดชอบ ทั้งนี้ สาเหตุอาจเนื่องมาจากนักศึกษาแต่ละสาขาวิชาต่างก็มีงานหลายด้าน แม้ภาระงานสอนจะเป็นภาระหลัก แต่ก็ยังมีภาระงานและกิจกรรมอื่น ๆ ที่ต้องเรียนรู้และรับผิดชอบ ได้แก่ ด้านงานวิชาการ, ด้านงานทะเบียน, ด้านกิจการนักเรียน และกิจกรรมอื่น ๆ (คณะกรรมการศูนย์ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู, 2562) ทั้งนี้เพื่อให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานประสบการณ์วิชาชีพในการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการคุรุสภากำหนด (ข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพฯ, 2562) อีกทั้ง นักศึกษาจำเป็นต้องมีการปรับตัวหลายด้านเนื่องจากการเป็นการฝึกปฏิบัติในโรงเรียนฝึกสอน ซึ่งแตกต่างจากการฝึกปฏิบัติเมื่ออยู่มหาวิทยาลัย อันมีปัจจัยด้านการเตรียมการและปฏิบัติการสอน การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ การบริหารจัดการชั้นเรียน การสร้างปฏิสัมพันธ์ทั้งกับนักเรียน ครู ผู้บริหาร ผู้ปกครอง เจ้าหน้าที่ ฯลฯ เพราะแม้แต่การตรวจสอบสภาพการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของสถาบันอื่นก็มีสภาพปัญหาเช่นเดียวกัน เช่น การสำรวจของ มณีภรณ์ ทฤษฎาวดี (2555) นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูให้ข้อมูลว่า กิจกรรมของโรงเรียนมีจำนวนมาก และภาระงานนอกเหนือจากภาระงานสอนที่มีมากจนเกินความจำเป็น ทำให้การเรียนการสอนของนักเรียนไม่ตรงตามแผนการเรียนรู้ที่ได้กำหนดไว้ หรือการศึกษาเรื่องสภาพปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาของนักศึกษาชั้นปีที่ 5 สาขาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอภัยภูเบศ (พระมหาอำนาจ มหาวิโรและริศร พงศ์สุวรรณ, 2562) ผลการสำรวจวิจัยก็พบว่า ค่าเฉลี่ยของสภาพปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ปัญหาด้านอาจารย์ที่เลี้ยง รองลงมาคือ ด้านการดำเนินการจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ และด้านการดำเนินการสอน ตามลำดับ

2. ปัญหาด้านทุนทรัพย์ เป็นปัญหาลำดับรองลงมาที่นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของมหาวิทยาลัยรามคำแหงประสบอยู่ ซึ่งจากการสืบค้นข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับรายละเอียดที่อยู่ของนักศึกษาใน “แบบแสดงความจำนงขอออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู” (คณะกรรมการศูนย์ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู, 2566) พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ต่างจังหวัด และที่อยู่ปัจจุบันในระหว่างศึกษาก่อนฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูนั้น เป็นที่พักชั่วคราวหรือการเช่าอยู่ชั่วคราว ได้แก่ บ้านญาติ หอพัก อพาร์ทเมนต์ ซึ่งจากการสัมภาษณ์เพิ่มเติมกับกลุ่มตัวอย่างประชากรนั้น พบข้อมูลว่าในการจัดโรงเรียนสำหรับการฝึกสอนนั้น นักศึกษาส่วนใหญ่ต้องย้ายที่พักใหม่เพื่อความสะดวกเดินทางไปโรงเรียนที่เป็นสถานที่ฝึกสอน ทำให้มีค่าใช้จ่ายเพิ่ม เช่น การวางเงินค่ามัดจำ หรือค่าใช้จ่ายต่อคนเมื่อเช่าพักคนเดียวซึ่งจะแพงกว่าจากเดิมที่อาจจะมิเพื่อนร่วมหอพักช่วยแบ่งค่าเช่าพัก หรือค่าวัสดุอุปกรณ์ในการสร้างสื่อการสอนหรือจัดกิจกรรมซึ่งมีหลายรายการที่ไม่สามารถเบิกได้จากโรงเรียน รวมไปถึง ค่าเดินทางที่ต้องกลับมาร่วมกิจกรรมในรายวิชาการสัมมนาการสอนทุกสัปดาห์ ซึ่งเป็นวิชาที่ลงทะเบียนเรียนคู่กับวิชาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู (ตามเงื่อนไขซึ่งกำหนดไว้ในหลักสูตรของแต่ละวิชาเอกในภาควิชาฯ)

3. ด้านครอบครัวหรือคนใกล้ชิดที่คอยให้คำแนะนำและปรึกษา ซึ่งเป็นปัญหาสืบเนื่องมาจากข้อ 2. เนื่องจากนักศึกษาส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ต่างจังหวัด เมื่อมีปัญหาหรืออุปสรรคในระหว่างฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูนั้น บุคคลที่สามารถให้คำปรึกษาได้จึงมีเพียงเพื่อนร่วมสถาบันที่ฝึกสอนในโรงเรียนเดียวกัน ครูพี่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศก์ของมหาวิทยาลัยเท่านั้น ดังนั้น ครูพี่เลี้ยงหรืออาจารย์นิเทศก์จึงเป็นบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้และแก้ปัญหาของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ดังที่ สโรชา คล้ายพันธุ์ (2557) ที่ได้สำรวจปัญหาและแนวทางการพัฒนาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษา พบว่า อาจารย์นิเทศก์นั้นมีบทบาทในการให้ความช่วยเหลือให้นักศึกษาได้อย่างเต็มที่ทำให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาของนักศึกษานั้น อยู่ในระดับน้อย และพระมหาอำนาจ มหาวิโรและริศร พงศ์สุวรรณ (2562) ที่ ศึกษาสภาพปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาของนักศึกษา พบว่า ในด้านอาจารย์ที่เลี้ยงนั้น พบปัญหาการฝึกประสบการณ์

แบ่งเป็นวิชาเอก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ภาษาไทย, การปฐมวัย, สังคมศึกษา, การประถมศึกษา, วิทยาศาสตร์, คณิตศาสตร์, คอมพิวเตอร์ศึกษา, ภาษาอังกฤษ, ศิลปศึกษา และ ภาษาจีน 3) ระดับชั้นที่สอนเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ สอนระดับชั้น ม.1 - ม.3, นักศึกษาที่สอนระดับชั้นปฐมวัย, สอนระดับชั้น ม.4 - ม.6, สอนระดับชั้น ป.4 - ป.6, และ สอนระดับชั้น ป.1 - ป.3 4) ศาสนาที่นับถือเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ นักศึกษาที่นับถือศาสนาพุทธ, นับถือศาสนาอิสลาม, นับถือศาสนาคริสต์ และไม่ได้นับถือศาสนา

สภาพปัญหาในระหว่างฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู พบว่า นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพส่วนใหญ่ 1. มีทุนทรัพย์เพียงพอระหว่างฝึกสอน 2. มีคนในครอบครัวคอยให้คำแนะนำและแก้ปัญหา 3. มีที่อยู่เป็นหลักแหล่งระหว่างฝึกสอน 4. มีปัญหาหรืออุปสรรคอยู่บ้างในระหว่างฝึกสอน 5. มีเพื่อนหรือคนรู้จักคอยให้คำปรึกษาและสนับสนุน 6. สามารถจัดทำแผนการสอนได้สำเร็จ 7. สามารถทำงานตามที่ได้รับมอบหมายทันตามกำหนดเวลา 8. มีครูพี่เลี้ยงให้คำแนะนำในระหว่างการฝึกสอน 9. มีความเห็นว่าการระยะเวลาของการฝึกสอนเพียงพอให้เข้าใจบทบาทและหน้าที่ของครู 10. สามารถควบคุมชั้นเรียนและจัดการกับปัญหานักเรียนได้ 11. มีความเห็นว่า ช่วงของการฝึกสอนเป็นไปตามแผนการศึกษาในหลักสูตร 12. มีความเห็นว่า ความรู้ในระหว่างเรียนเป็นประโยชน์ต่อการฝึกสอน 13. มีความเห็นว่า มหาวิทยาลัยมีบุคลากรคอยให้การสนับสนุนในการฝึกสอน 14. มีความเห็นว่า กิจกรรมหรือโครงการของมหาวิทยาลัยไม่เป็นอุปสรรคต่อการฝึกสอน เมื่อเรียงลำดับปัญหา พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีปัญหาหรืออุปสรรคระหว่างฝึกสอน อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาคือ ปัญหาด้านทุนทรัพย์ ระดับปานกลาง และด้านครอบครัวหรือคนใกล้ชิดที่จะคอยให้คำแนะนำและปรึกษา ระดับปานกลาง ส่วนปัญหาด้านอื่นๆ มีปัญหา อยู่ในระดับน้อย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอเชิงนโยบาย

1.1 ควรมีการเตรียมความพร้อมพร้อมนักศึกษาที่จะฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในโรงเรียน และคอยกำกับติดตามปัญหาในระหว่างการฝึกประสบการณ์ และมีการตรวจสอบสภาพปัญหาของนักศึกษาอย่างสม่ำเสมอ

1.2 ควรมีแนวทางช่วยเหลือนักศึกษาเพื่อลดปัญหาด้านทุนทรัพย์ เช่น มีการจัดหาข้อมูลแหล่งที่พักอาศัยที่พอเหมาะ โดยรวบรวมข้อมูลจากนักศึกษาที่เคยฝึกสอนของแต่ละโรงเรียน หรือขอความร่วมมือโรงเรียนฝึกสอนให้ช่วยสำรวจที่พักบริเวณโรงเรียน ส่วนในการลดค่าเดินทางเพื่อกลับมาสัมภาษณ์ที่มหาวิทยาลัยนั้น อาจมีการจัดการสัมมนาแบบออนไลน์ในบางสัปดาห์ เพื่อช่วยประหยัดเวลาและค่าใช้จ่ายของนักศึกษา

2. ข้อเสนอเชิงปฏิบัติการ

2.1 ควรจัดระบบช่วยเหลือนักศึกษาให้มากขึ้น เช่น มีการจับคู่กันนักศึกษา เพื่อให้ให้นักศึกษามีเพื่อนที่สนิทพร้อมสอนในโรงเรียนเดียวกันหรือสามารถจับคู่เข้าพักอาศัย เพื่อให้ให้นักศึกษามีบุคคลร่วมปรึกษาหารือและช่วยประหยัดค่าใช้จ่ายในระหว่างฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

2.2 ควรมีการจัดอบรมและสัมมนาครูพี่เลี้ยงหรืออาจารย์นิเทศก์อย่างสม่ำเสมอ เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ รับทราบปัญหา ร่วมมือแก้ปัญหา และสร้างความเข้าใจอันดี โดยเฉพาะการรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะและธรรมชาติของนักศึกษาของมหาวิทยาลัยรามคำแหง ซึ่งอาจมีอัตลักษณ์ ข้อจำกัดหรือพื้นฐานบางประการแตกต่างจากนักศึกษาจากสถาบันอื่น เพื่อให้การนิเทศและการกำกับดูแลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษามีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรมีการศึกษาสภาพปัญหาเป็นระยะๆ อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทราบถึงผลการดำเนินการของหลักสูตรการผลิตครูและการบริหารจัดการการออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาและนำข้อมูลดังกล่าวมาแก้ไข ปรับปรุงและพัฒนาต่อไป

3.2 ควรมีการสำรวจหรือศึกษาสภาพปัญหาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูแต่ละด้านในเชิงลึกขึ้น เช่น สาเหตุของปัญหา ผลกระทบของปัญหา หรือวิธีแก้ปัญหาที่เคยใช้แล้วได้ผลหรือไม่ได้ผล หรือเพิ่มกลุ่มตัวอย่างประชากรของผู้ให้ข้อมูล

ได้แก่ ครูพี่เลี้ยง อาจารย์นิเทศก์ ผู้บริหารสถานศึกษา ฯลฯ เพื่อความชัดเจนในการวิเคราะห์ข้อมูล การระบุถึงสาเหตุและวิธีแก้ปัญหาที่ตรงประเด็นมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กิตติมา เก่งเขตรกิจ, เกียรติศักดิ์ ล้วนมงคล และ อรุณา สอนง่าย. (2563). การศึกษาสภาพปัญหาของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูสาขาศิลปศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง. *วารสารวิจัยรามคำแหง (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)*, 23(1), 1-10.
- ข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562. (2562, 20 มีนาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 136 ตอนพิเศษ 68 ง. หน้า 18 – 20.
- คณะกรรมการคุรุสภา ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มหาวิทยาลัยรามคำแหง. (2562). *คู่มืออาจารย์นิเทศก์ หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต (หลักสูตร 4 ปี)*. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- _____. (2566). “ข้อมูลประวัตินักศึกษา” จาก *แบบแสดงความจำนงขอออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู*. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ผกา มาศ รัตนบุษย์. (2566). การศึกษาสภาพปัญหาของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สาขาวิชาพลศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง. *วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์*, 13(3), 1-14.
- ผ่องศรี วาณิชย์ศุภวงศ์. (2546). *ระเบียบวิธีวิจัยทางการศึกษา*. ปัตตานี: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- พระมหาอำนาจ มหาวิโร และ ธิสร พงศ์สุวรรณ. (2562). สภาพปัญหาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาของนักศึกษาชั้นปีที่ 5 สาขาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด. *วารสารบัณฑิตเอเชีย*, 9(2), 99-105.
- มณีภรณ์ ทฤษณาวดี. (2555). ทศนคติของนิสิตที่มีต่อการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน. *วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*, 16, 1-18.
- มนัสวี ศรีนนท์. (2562). ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูสำหรับนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย. *วารสารพุทธมคัศ คุนยวิจัยธรรมศึกษา สำนักเรียนวัดอาวุธวิกสิตาราม*, 4(1), 15-22.
- เมธาวี ศรีสิงห์ และ ศราวุธ อินทรเทศ. (2562). ปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเกษตรศาสตร์ คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร. *วารสารครุศาสตร์อุตสาหกรรม*, 18(3), 1-14.
- วนิดา ฉัตรวิราม, วีระพงษ์ แสงชูโต, ชัณธ์ชัย อธิเกียรติ และ วิชาญ เลิศลพ. (2565). ปัญหาการสอนออนไลน์ของนักศึกษาวิชาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง. *วารสารวิจัยและพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา*, 14(2), 94-108.
- สโรชา คล้ายพันธุ์. (2557). ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษา สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตชลบุรี. *วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา*, 8(1), 63-76.
- สุวิมล ติรกานันท์. (2546). *การใช้สถิติในงานวิจัยทางสังคมศาสตร์: แนวทางสู่การปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: an introductory analysis*. (3rd ed.). New York: Harper and Row.